

**ПЛАН-КОНСПЕКТ (КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ)
проведення заняття**

профільна підготовка
(вид службової підготовки)

Національний університет цивільного захисту України
(найменування органу та підрозділу цивільного захисту)

Тема: Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Контроль за її станом.

Навчальна мета: підвищення рівня знань та професійних якостей особового складу.

Час проведення: 1 година

Місце проведення: аудиторія 203

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект
(технічні та наочні засоби навчання, що використовуються під час проведення заняття)

Нормативно-правові акти та література:

1. Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, МВС від 15.06.2017 № 511 затвердженого наказом МВС від 15.06.2017 № 511, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 10 липня 2017 р. за № 835/30703, із змінами, внесеними наказом МВС від 23.07.2018 № 626.
2. Наказ ДСНС від 22.07.2020 № 419 «Про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу органів та підрозділів служби цивільного захисту ДСНС у 2020/2021 навчальному році» та з метою організації і проведення службової підготовки рядового і начальницького складу університету.
(використані під час підготовки до проведення заняття).

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи – **5 хв.:**
перевірка присутніх; оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань – **0 хв.:**
перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми – **25 хв.**

ПОРЯДОК

організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає вимоги до організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту (далі - особовий склад).

2. Положення цього Порядку поширюються на особовий склад апарату ДСНС, територіальних органів, підпорядкованих їм підрозділів, формувань центрального підпорядкування ДСНС, постійний склад навчальних закладів та науково-дослідних установ цивільного захисту (далі - органи та підрозділи цивільного захисту).

3. Службова підготовка - система заходів, спрямованих на закріплення, оновлення та набуття особовим складом необхідних знань, умінь, навичок і професійних якостей з метою забезпечення успішного виконання завдань за призначенням.

4. Основними завданнями службової підготовки є:

підвищення рівня знань, умінь, навичок та професійних якостей особового складу з метою забезпечення його здатності до виконання завдань за призначенням з урахуванням особливостей та профілю службової діяльності;

удосконалення керівним складом органів та підрозділів цивільного захисту навичок управління особовим складом;

вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність органів та підрозділів цивільного захисту.

5. Організація службової підготовки особового складу включає:

планування службової підготовки;

проведення занять із службової підготовки;

ведення обліку службової підготовки;

контроль за станом службової підготовки особового складу;

розроблення заходів щодо вдосконалення службової підготовки особового складу.

6. Організація службової підготовки покладається:

в апараті ДСНС - на структурний підрозділ, який відповідає за цей напрям роботи;

в органах та підрозділах цивільного захисту - на їх керівників через структурний підрозділ, який відповідає за цей напрям роботи.

7. Види службової підготовки:

функціональна підготовка - комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення особовим складом знань, умінь, навичок у сфері нормативно-правового забезпечення службової діяльності, необхідних для успішного виконання професійно-службових завдань і посадових інструкцій за певними посадами;

профільна підготовка - комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення особовим складом умінь та навичок практичного застосування теоретичних знань щодо формування готовності до дій за призначенням;

тактична підготовка - комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення особовим складом навичок практичного застосування теоретичних знань щодо проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, управління силами та засобами під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (далі - НС) і небезпечних подій;

загальна фізична підготовка - комплекс заходів, спрямованих на загальне фізичне вдосконалення особового складу з метою забезпечення успішного виконання завдань за призначенням;

спеціальна фізична підготовка - комплекс заходів, спрямованих на формування та вдосконалення фізичних якостей і навичок особового складу, необхідних для професійної діяльності;

підготовка з питань надання домедичної допомоги - комплекс заходів, спрямованих на набуття і вдосконалення особовим складом знань щодо порядку надання домедичної допомоги постраждалим під час пожеж, НС та небезпечних подій;

гуманітарна підготовка - комплекс заходів, спрямованих на формування в особового складу почуття патріотизму, любові до України і її народу, культури, традицій і духовних цінностей, гідності, честі, національної свідомості, вірності Присязі;

психологічна підготовка - комплекс заходів, спрямованих на формування, розвиток та підтримку психологічної готовності особового складу до професійної діяльності, виконання завдань за призначенням у складних та екстремальних умовах.

8. З особами, які безпосередньо не залучаються до організації управління і виконання робіт із гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, ліквідації наслідків НС і небезпечних подій, заняття з тактичної та спеціальної фізичної підготовки не проводяться.

Для цієї категорії осіб за рахунок годин тактичної підготовки збільшується час на проведення профільної підготовки, а за рахунок годин спеціальної фізичної підготовки збільшується час на проведення загальної фізичної підготовки.

9. Навчальний процес може перериватися лише в разі залучення особового складу до гасіння пожеж, ліквідації наслідків НС та небезпечних подій або до виконання заходів з переведення органів управління і підрозділів у вищі ступені готовності до дій за призначенням.

10. Стан організації службової підготовки враховується керівниками під час підбиття підсумків діяльності органів та підрозділів цивільного захисту.

11. З метою стимулювання особового складу в постійному вдосконаленні умінь і навичок органами та підрозділами цивільного захисту проводяться спеціальні конкурси професійної майстерності.

12. З метою аналізу, обміну досвідом та визначення пріоритетних завдань за напрямками службової діяльності з особами середнього та старшого начальницького складу служби цивільного захисту проводяться навчально-методичні збори у строки, визначені планами основних заходів ДСНС, територіальних органів та підрозділів цивільного захисту на поточний рік.

II. Планування, облік та звітність у системі службової підготовки

1. Навчальний рік у системі службової підготовки розпочинається 01 вересня поточного року і завершується 31 травня наступного року.

2. Планувальною документацією в системі службової підготовки є наказ ДСНС, наказ органу та підрозділу цивільного захисту про організацію службової підготовки особового складу на навчальний рік, якими затверджуються:

тематичний план зі службової підготовки (далі - тематичний план) ([додаток 1](#));

календарний план розподілу навчального часу за видами службової підготовки за місяцями навчання на навчальний рік (далі - календарний план) ([додаток 2](#)).

{Пункт 2 розділу II в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

3. Уся планувальна документація розробляється до початку навчального року.

4. Заняття з особовим складом проводяться згідно з тематичним планом і розкладом занять зі службової підготовки ([додаток 3](#)) у робочий час.

5. Заняття у вихідні та святкові дні не плануються, крім занять із загальної та спеціальної фізичної підготовки з особовим складом зміни (караулу), групи, відділення, що перебувають на добовому чергуванні.

6. У наказах про організацію службової підготовки визначаються порядок планування, проведення занять, ведення обліку і контролю за станом службової підготовки, кількість і перелік навчальних груп з урахуванням особливостей та профілю службової діяльності, підрозділ або особи, відповідальні за розроблення розкладів занять, керівники і заступники керівників навчальних груп.

{Пункт 6 розділу II в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

7. Тематичний план розробляється з урахуванням розподілу годин за видами службової підготовки ([додаток 4](#)).

8. Планування занять передбачає рівномірний розподіл годин за видами службової підготовки протягом навчального року.

9. Не допускаються:

зменшення загальної кількості годин навчального часу та кількості годин за видами підготовки;

збільшення кількості годин на теоретичну підготовку за рахунок зменшення кількості годин на проведення практичних занять.

10. Залежно від профілю службової діяльності особового складу структурним підрозділам, відповідальним за певний напрям роботи, під час розроблення тематичних планів дозволяється змінювати до 30 відсотків тематики в межах одного виду службової підготовки.

11. Розклад занять зі службової підготовки та графік проведення додаткових занять в органах та підрозділах цивільного захисту складається на місяць і затверджується їх керівниками не пізніше як за 7 діб до початку занять.

{Пункт 11 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

12. Розклад занять розміщується на загальнодоступних стендах для вільного ознайомлення.

13. Додаткові заняття в системі службової підготовки плануються та проводяться протягом календарного року у визначений розпорядком дня час.

{Пункт 14 розділу II виключено на підставі Наказу Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

14. Додаткові заняття включають:

відпрацювання нормативів зі спеціальної фізичної підготовки в навчальний період понад установлений календарним планом навчальний час, а також у літній період року;

самостійну підготовку посадових осіб, які мають допуск до самостійного виконання обов'язків керівника гасіння пожежі;

самостійну підготовку підмінних радіотелефоністів;

відпрацювання документів оперативного реагування (оперативних планів і карток пожежогасіння);

нічні перевірні практичні заняття з відпрацюванням тактичних завдань;

{Абзац шостий пункту 14 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

розбір оперативних дій з гасіння пожеж та ліквідації наслідків НС та небезпечних подій.

{Абзац сьомий пункту 14 розділу II із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

15. Обліковим документом у системі службової підготовки є журнал обліку відвідування занять та успішності особового складу зі службової підготовки (далі - журнал) ([додаток 5](#)).

16. Звітною документацією в системі службової підготовки є:

звіт за результатами підбиття підсумків службової підготовки у навчальному році ([додаток 6](#));

звіт про стан навчально-тренувальної бази ([додаток 7](#)).

17. Звіт за результатами підбиття підсумків службової підготовки у навчальному році та звіт про стан навчально-тренувальної бази надсилаються до 15 липня до структурного підрозділу, який відповідає за певний напрям роботи в апараті ДСНС.

18. Документація зі службової підготовки зберігається до початку наступного навчального року.

III. Проведення занять зі службової підготовки

1. Заняття зі службової підготовки включають теоретичну та практичну підготовку особового складу.

2. Обліковою одиницею навчального часу є академічна година тривалістю 45 хвилин.

3. Для організації та проведення занять зі службової підготовки використовується навчально-тренувальна база органів та підрозділів цивільного захисту. За необхідності може використовуватися навчально-тренувальна база інших центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій (за згодою).

4. Особовий склад навчальної групи формується чисельністю до 30 осіб з урахуванням профілю службової діяльності.

5. Основними формами проведення занять у системі службової підготовки є:

навчальні заняття в групах за місцем служби;

самостійна підготовка.

6. Основними видами занять у системі службової підготовки є:

лекція;

семінар;

практичне заняття;

тактико-спеціальне навчання;

контрольно-перевірне заняття.

7. Залежно від виду заняття особа, яка його проводить, готує та затверджує у безпосереднього керівника:

{Абзац перший пункту 7 розділу III із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

план-конспект (конспект лекції) проведення заняття ([додаток 8](#));

методичну розробку проведення практичного заняття ([додаток 9](#)).

8. Тактико-спеціальні навчання плануються та проводяться протягом календарного року, а саме:

протягом навчального року під час проведення занять з тактичної підготовки;

у літній період року як додаткові заняття.

9. Нічні перевірки практичні заняття з відпрацюванням тактичних завдань проводяться один раз на місяць особами, визначеними керівником органу та підрозділу цивільного захисту, з кожною(им) черговою зміною (караулом), групою, черговим відділенням.

{Пункт 9 розділу III в редакції Наказу Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

10. До проведення занять із службової підготовки залучаються керівники і заступники керівників цих підрозділів та начальники змін (караулів), груп, відділень, а також фахівці інших підприємств, установ та організацій (за згодою).

VI. Контроль за станом службової підготовки

1. Структурний підрозділ, який відповідає за організацію службової підготовки в апараті ДСНС, здійснює перевірку стану службової підготовки під час проведення комплексних, контрольних, цільових та інших перевірок органів та підрозділів цивільного захисту.

2. Керівники органів та підрозділів цивільного захисту організують та здійснюють проведення поточного та періодичного контролю за станом службової підготовки.

3. Поточний контроль здійснюється:

протягом навчального року з метою визначення рівня засвоєння пройденого матеріалу особовим складом;

у літній період року з урахуванням проведення додаткових занять.

4. Періодичний контроль здійснюється не рідше одного разу на квартал з метою перевірки:

виконання календарного плану розподілу навчального часу за видами службової підготовки і місяцями навчання;

ведення журналу та документів навчально-методичного забезпечення;
стану організації та проведення занять;
фактичного рівня знань, умінь, навичок особового складу за видами службової підготовки;
стану навчально-тренувальної бази.

5. За результатами проведення поточного та періодичного контролю робляться відповідні записи в журналі. У разі виявлення недоліків встановлюються строки їх усунення.

VII. Організація підсумкової перевірки та підбиття підсумків службової підготовки

1. Підсумкова перевірка службової підготовки організується після завершення навчального року шляхом проведення в період з 01 по 30 червня диференційованих заліків з функціональної, профільної, тактичної, загальної та спеціальної фізичної підготовки, а також підготовки з питань надання домедичної допомоги.

2. Графіки проведення заліків із службової підготовки подаються до 15 травня до структурного підрозділу, який відповідає за організацію службової підготовки в апараті ДСНС.

3. Наказом керівника територіального органу, підрозділу безпосереднього підпорядкування, навчального закладу та науково-дослідної установи цивільного захисту призначаються комісії з підсумкової перевірки службової підготовки (далі - Комісія).

4. Комісію очолює особа начальницького складу органу та підрозділу цивільного захисту.

5. До складу Комісії включаються особи структурних підрозділів, які відповідають за організацію службової підготовки, організацію реагування на НС, інші особи (за напрямками діяльності).

6. До підсумкової перевірки службової підготовки залучається весь особовий склад органів та підрозділів цивільного захисту, за винятком особового складу, який перебуває у відрядженні, відпустці або є тимчасово непрацездатним.

7. Обов'язково оцінюється індивідуальна професійна підготовленість особового складу та визначається підсумкова оцінка рівня підготовленості органу та підрозділу цивільного захисту зі службової підготовки.

8. Результати складання диференційованого заліку оформлюються відомістю та заносяться до журналу.

9. Залік з теоретичної підготовки здійснюється окремо для кожної категорії спеціалістів з урахуванням профілю службової діяльності у формі тестування та розв'язання ситуаційних завдань.

10. Тести і ситуаційні завдання розробляються структурними підрозділами, відповідальними за організацію службової підготовки в територіальному органі, підрозділі безпосереднього підпорядкування, навчальному закладі, науково-дослідній установі цивільного захисту та обов'язково включають питання, що за змістом охоплюють програмний матеріал, викладений протягом навчального року.

11. Для проведення заліків з теоретичної підготовки може використовуватися комп'ютерна техніка в разі наявності відповідного програмного забезпечення.

12. Приймання заліків із загальної та спеціальної фізичної підготовки в особового складу органів та підрозділів цивільного захисту проводиться шляхом виконання контрольних вправ та нормативів, затверджених у встановленому порядку.

13. Категорія посад для здавання заліків із тактичної та спеціальної фізичної підготовки, а також перелік нормативів зі спеціальної фізичної підготовки визначаються керівником органу та підрозділу цивільного захисту.

14. Особовий склад, який безпосередньо не залучається до організації управління і виконання робіт із гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, ліквідації наслідків НС і небезпечних подій, заліки із тактичної та спеціальної фізичної підготовки не складає.

15. Особи, які не склали (не склали) заліки станом на час підбиття підсумків службової підготовки (були тимчасово непрацездатними, у відрядженні, відпустці), складають заліки у строк, визначений Комісією, але не пізніше початку нового навчального року.

VIII. Порядок оцінювання функціональної, профільної підготовки, підготовки з питань надання домедичної допомоги

1. Індивідуальні оцінки з функціональної, профільної підготовки, підготовки з питань надання домедичної допомоги виставляються за результатами письмового виконання 15 тестових питань з кожного із зазначених видів підготовки і є такими:

- 5 - "відмінно", якщо допущено не більше 2 помилок;
- 4 - "добре", якщо допущено не більше 4 помилок;
- 3 - "задовільно", якщо допущено не більше 6 помилок;
- 2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

{Пункт 1 розділу VIII із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

2. Оцінки з функціональної, профільної підготовки, підготовки з питань надання домедичної допомоги органу та підрозділу цивільного захисту складаються з індивідуальних оцінок особового складу із зазначених видів підготовки і є такими:

- 5 - "відмінно", якщо не менше 90 відсотків осіб, які склали заліки, мають позитивну оцінку, при цьому не менше 50 відсотків з них отримали оцінку "відмінно";
- 4 - "добре", якщо не менше 80 відсотків осіб, які склали заліки, мають позитивну оцінку, при цьому не менше 50 відсотків з них отримали оцінку не нижче ніж "добре";
- 3 - "задовільно", якщо не менше 70 відсотків осіб, які склали заліки, отримали позитивні оцінки;
- 2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

IX. Порядок оцінювання тактичної підготовки

1. Перевірці знань з тактичної підготовки підлягають особи, які безпосередньо беруть участь в організації управління і виконанні робіт із гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, ліквідації наслідків НС і небезпечних подій.

{Пункт 1 розділу IX із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 626 від 23.07.2018}

2. Перевірка знань з тактичної підготовки включає теоретичні тестові завдання та розв'язання ситуаційних завдань.

3. Особи рядового і молодшого начальницького складу служби цивільного захисту складають теоретичні тестові завдання. Особи середнього та старшого начальницького складу служби цивільного захисту розв'язують ситуаційні завдання з управління діями підрозділів.

4. Індивідуальні оцінки з тактичної підготовки виставляються за результатами письмового виконання 15 тестових питань із зазначених видів підготовки і є такими:

- 5 - "відмінно", якщо допущено не більше 2 помилок;
- 4 - "добре", якщо допущено не більше 4 помилок;
- 3 - "задовільно", якщо допущено не більше 6 помилок;
- 2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

5. Індивідуальні оцінки з тактичної підготовки виставляються за результатами письмового розв'язання 5 ситуаційних завдань і є такими:

- 5 - "відмінно", якщо не допущено жодної помилки;
- 4 - "добре", якщо допущено 1 помилку;
- 3 - "задовільно", якщо допущено 2 помилки;
- 2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

6. Оцінка з тактичної підготовки органу та підрозділу цивільного захисту визначається згідно з критеріями, що визначені в [пункті 2](#) розділу VIII цього Порядку.

X. Порядок оцінювання загальної фізичної підготовки

1. Рівень загальної фізичної підготовленості особового складу визначається за результатами виконання трьох контрольних вправ:

біг на 100 метрів;

біг на 1000 або 3000 метрів (одна вправа на вибір Комісії);

підтягування на перекладині, згинання та розгинання рук в упорі лежачи або комплексна силова вправа (одна вправа на вибір Комісії).

2. Індивідуальні оцінки загальної фізичної підготовки виставляються за результатами виконання 3 індивідуальних (групових) контрольних вправ і є такими:

5 - "відмінно", якщо отримано оцінки: 5, 5, 5; 5, 5, 4;

4 - "добре", якщо отримано оцінки: 5, 5, 3; 5, 4, 4; 5, 4, 3; 5, 3, 3; 4, 4, 4; 4, 4, 3;

3 - "задовільно", якщо отримано оцінки: 5, 5, 2; 5, 4, 2; 5, 3, 2; 4, 4, 2; 4, 3, 3; 4, 3, 2; 3, 3, 3;

2 - "незадовільно" в усіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання будь-якої контрольної вправи.

3. Оцінка із загальної фізичної підготовки органу та підрозділу цивільного захисту визначається згідно з критеріями, що визначені в пункті 2 розділу VIII цього Порядку.

XI. Порядок оцінювання спеціальної фізичної підготовки

1. Перевірці рівня спеціальної фізичної підготовки підлягають особи, які безпосередньо беруть участь в організації управління і виконанні робіт із гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, ліквідації наслідків НС і небезпечних подій.

2. Індивідуальні оцінки спеціальної фізичної підготовки виставляються за результатами виконання 3 індивідуальних (групових) нормативів і є такими:

5 - "відмінно", якщо отримано оцінки: 5, 5, 5; 5, 5, 4;

4 - "добре", якщо отримано оцінки: 5, 5, 3; 5, 4, 4; 5, 4, 3; 5, 3, 3; 4, 4, 4; 4, 4, 3;

3 - "задовільно", якщо отримано оцінки: 5, 5, 2; 5, 4, 2; 5, 3, 2; 4, 4, 2; 4, 3, 3; 4, 3, 2; 3, 3, 3;

2 - "незадовільно" в усіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання будь-якого нормативу та допущення порушень правил безпеки праці, що призвели до травмування особового складу.

3. Оцінка зі спеціальної фізичної підготовки органу та підрозділу цивільного захисту визначається згідно з критеріями, що визначені в [пункті 2](#) розділу VIII цього Порядку.

XII. Порядок оцінювання результатів службової підготовки особового складу, органу та підрозділу цивільного захисту

1. Підсумкові оцінки зі службової підготовки особового складу, органу, підрозділу складаються з оцінок, отриманих з функціональної, профільної, тактичної, загальної та спеціальної фізичної підготовки, а також з питань надання домедичної допомоги, і є такими:

5 - "відмінно", якщо отримано не менше чотирьох оцінок, у тому числі з тактичної та спеціальної фізичної підготовки, "відмінно", решта - не нижче ніж "добре";

4 - "добре", якщо отримано не менше чотирьох оцінок, у тому числі зі спеціальної фізичної підготовки, "добре", решта - не нижче ніж "задовільно";

3 - "задовільно", якщо отримано не менше п'яти оцінок "задовільно";

2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

2. Підсумкові оцінки зі службової підготовки особового складу, органу та підрозділу цивільного захисту, який безпосередньо не залучається до організації управління і виконання робіт із гасіння пожеж, розмінування та очищення територій від вибухонебезпечних предметів, ліквідації наслідків НС і небезпечних подій, складається із оцінок, отриманих з функціональної, профільної, загальної фізичної підготовки, а також з питань надання домедичної допомоги, і є такими:

5 - "відмінно", якщо отримано не менше трьох оцінок "відмінно", решта - не нижче ніж "добре";

4 - "добре", якщо отримано не менше трьох оцінок "добре", решту - не нижче ніж "задовільно";

3 - "задовільно", якщо отримано не менше трьох оцінок "задовільно";

2 - "незадовільно" в усіх інших випадках.

4. Закріплення вивченого матеріалу - 7 хв.

5. Підбиття підсумків - 8 хв.